

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 31. august 2018
Kontor: Statsrets- og Menneske-
retskontoret
Sagsbeh: Johan Næser
Sagsnr.: 2018-0030-1263
Dok.: 819354

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 898 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 20. juni 2018. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Kofod Poulsen (DF).

Søren Pape Poulsen

/

Morten Holland Heide

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 898 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren kommentere kronikken af retspræsident ved Retten i Aarhus, Bodil Ruberg: ”Bliver grundloven overtrådt hver dag i dansk forvaltning”, fra jyllands-posten.dk den 17. juni 2018?”

Svar:

1. I den omtalte kronik sætter retspræsident ved Retten i Aarhus Bodil Ruberg spørgsmålstegn ved, om det er i overensstemmelse med grundlovens § 62, at besparelseskraft, som Finansministeriet stiller til andre myndigheder i staten, også anvendes i forhold til domstolene. Hun giver i den forbindelse udtryk for, at domstolene i en årrække har været omfattet af et årligt besparelseskraft på 2 pct., som i øvrigt gælder myndigheder i staten, og at dette er til skade for retssikkerheden. Hun giver derudover bl.a. udtryk for, at domstolene bør frigøres fra den udøvende magt og forhandle sine forhold og budgetter direkte med Folketinget. Dette synes at være hovedpointerne i kronikken og er derfor de emner, som vil blive behandlet i besvarelsen.

2. Grundloven indeholder flere bestemmelser, som har til formål at beskytte domstolenes uafhængighed. Det gælder bl.a. grundlovens § 62, der bestemmer, at retsplejen stedse skal holdes adskilt fra forvaltningen, og at regler herom fastsættes ved lov.

Ved affattelsen af bestemmelsen var det opfattelsen hos forfatningskommissionen til 1953-grundloven, at man gennem retsplejeloven af 1916 opfyldte de krav, der ligger i bestemmelsen om at adskille retsplejen fra forvaltningen, jf. betænkningens side 39.

I overensstemmelse hermed er det den almindelige opfattelse i den statsretlige litteratur, at bestemmelsen blev opfyldt ved retsplejeloven, jf. bl.a. Peter Germer, Statsforfatningsret, 5. udgave (2012), side 204, og Jens Peter Christensen m.fl., Danske Statsret, 2. udgave (2016), side 102.

3. Ved lov nr. 401 af 26. juni 1998 blev Domsstolsstyrelsen oprettet som en ny, selvstændig statsinstitution.

I bemærkningerne til forslaget til lov om Domsstolsstyrelsen angives, at formålet med oprettelsen af Domsstolsstyrelsen navnlig var at markere domstolenes selvstændige og uafhængige stilling.

Loven bygger på Domstolsudvalgets betænkning nr. 1319/1996, hvori udvalget anbefalede oprettelsen af en selvstændig domsstolsstyrelse ledet af en bestyrelse som organisationsmodel for derved at styrke domstolenes indflydelse på egne anliggender, herunder på budget og administration. Udvalget anbefalede bestyrelsesmodellen ud fra det principielle synspunkt, at justitsministeren som ressortminister for domstolene derved udelukkes fra at have bestemmende indflydelse på domstolsadministrationen. Beslutningskompetencen og ansvaret for Domsstolsstyrelsens virksomhed placeres således hos bestyrelsen, og justitsministeren har ingen instruktionsbeføjelse over for bestyrelsen, jf. betænkningens side 98-99.

Med ovenstående anbefalinger afviste Domstolsudvalget således øvrige organisationsmodeller, herunder at udskille domstolene som en selvfinansierende og selvadministrerende enhed, som hverken henhører under Folketinget eller regeringen. Udvalget afviste denne model bl.a. under hensyn til, at domstolene ikke har et demokratisk mandat, og at det derfor ville være i strid med grundlæggende principper i folkestyret, hvis domstolene uden indblanding fra de øvrige statsmagter kunne bestemme sit ressourceforbrug og dermed størrelsen af de udgifter, som afkræves retsvæsenets brugere. Ifølge udvalget ville en sådan løsning medføre risiko for, at domstolene udvikler sig til en stat i staten, jf. betænkningens side 88-89.

Endvidere afviste udvalget en model, hvorefter domstolenes bevillinger udskilles fra regeringens, således at domstolene i bevillingsmæssig henseende henhører direkte under Folketinget. Efter nærmere overvejelser med udgangspunkt i de gældende ordninger for Folketingets Ombudsmand og Rigsrevisionen nåede udvalget frem til, at denne model ikke ville medføre den tilsigtede bevillingsmæssige uafhængighed, ligesom udvalget nåede frem til, at der er principielle forskelle mellem en hensigtsmæssig model for domstolene og de gældende ordninger for Folketingets Ombudsmand og Rigsrevisionen, jf. betænkningens side 89. I stedet anbefalede udvalget at anvende en model, hvorefter bevillingerne indgår som et led i regeringens finanslovsforslag, således at både regeringen og Folketinget vil have et ansvar for, at de særlige hensyn, som gør sig gældende i relation til domstolene, herunder at domstolene tildeles tilstrækkelige ressourcer, respekteres, jf. betænkningens side 91.

Lovforslaget om Domstolsstyrelsen blev udformet i overensstemmelse med disse anbefalinger.

Det fremgår således af lov om Domstolsstyrelsen, jf. lovbekendtgørelse nr. 390 af 25. april 2017, at justitsministeren opretter en domstolsstyrelse, som skal varetage domstolenes bevillingsmæssige og administrative forhold, jf. lovens § 1. Domstolsstyrelsen er en selvstændig statsinstitution, der ledes af en bestyrelse og en direktør, jf. § 2, stk. 1. Justitsministeren har ingen instruktionsbeføjelse over for Domstolsstyrelsen, og styrelsens afgørelser kan ikke påklages til ministeren, jf. § 2, stk. 2. Bestyrelsen er Domstolsstyrelsens øverste ledelse og har det overordnede ansvar for styrelsens virksomhed, jf. § 3, stk. 1.

Det er endvidere udtrykkeligt angivet i lovens § 3, stk. 3, nr. 1 og 2, at bestyrelsen skal udarbejde budgetforslag for kommende finansår, der skal fremsættes over for justitsministeren, og at bestyrelsen skal stå for den overordnede fordeling af bevillingerne inden for de rammer, der er fastsat på finansloven. Det fremgår af forarbejderne til loven, at Domstolsstyrelsens budgetforslag, foruden at skulle afleveres til justitsministeren med henblik på, at forslaget kan indgå i udkastet til bidrag til finanslovsforslaget, også kan fremsendes af bestyrelsen til Folketinget, når forslag til finanslov er fremsat for Folketinget, ligesom Folketinget kan rekvirere dette.

4. Efter Justitsministeriets opfattelse er domstolsordningen i overensstemmelse med grundlovens § 62.

5. Domstolenes bevillinger for de seneste år er fastlagt i en administrativ flerårsaftale mellem Domstolsstyrelsen, Justitsministeriet og Finansministeriet for perioden 2015-2018.

Det blev med den nuværende flerårsaftale – på baggrund af en analyse af domstolene – aftalt at realisere effektiviseringer for domstolene svarende til et fast årligt effektiviseringskrav på 1,2 pct., hvilket er 0,8 procentpoint lavere end det sædvanlige omprioriteringsbidrag i staten på 2 pct. Ved fastsættelsen af bevillingerne i aftaleperioden er der bl.a. taget højde for, at der ikke kan ske effektiviseringer for aflønningen af dommere, hvis antal er fastsat ved lov, eller for domstolenes huslejeudgifter, idet udgifterne i vid udstrækning vedrører særlige bygningsindretninger med meget lange lejekontrakter.

Derudover er der med den eksisterende flerårsaftale indbudgetteret en række nye initiativer for domstolene om sagsproduktion ved landsretterne, en domsdatabase og en ny bygning til Østre Landsret. Domstolene har på den baggrund i indeværende aftaleperiode stort set haft et stabilt bevillingsniveau.

Domstolenes samlede bevilling omfatter Domstolsstyrelsen, retterne, Procesbevillingsnævnet og Tinglysningsretten, og bevillingen er i 2018 på 1.893 mio. kr., *jf. tabel 1.*

Tabel 1

Domstolenes bevillinger 2015-2018

(Mio. kr., 2018-pl)

	2015	2016	2017	2018
Domstolenes bevillinger, i alt	1.908,4	1.886,5	1.886,8	1.893,0

Kilde: FL18